

Schematherapie bij mensen met een licht verstandelijke beperking; Dat kan (ik) toch niet?!

Wenda ter Veen, klinisch psycholoog, psychotherapeut Trajectum

Aline Daniels, vaktherapeut Ons Tweede Thuis

Tamar Schukkink, psychotherapeut, Orthopedagoog-Generalist, GZ-psycholoog 's Heeren Loo/ De Rietkamp GGZ

In deze workshop

Wat is een LVB en hoe herken ik dit?

Kan ik schematherapie geven aan mensen met een LVB?

Wat is belangrijk in de therapeutische relatie?

Materialen en oefenen;)!!

Wat is LVB en hoe herken ik dit?

Twee groepen:

Licht verstandelijke beperking (LVB): IQ 55-70 en adaptieve vaardigheden tekort;

Zwakbegaafdheid: Mensen met IQ 70-85 (en adaptieve vaardigheden tekort)

Vaak binnen 1 groep gezien maar zijn niet hetzelfde!! Wel: mensen met een laag IQ

Literatuur:

- Ten minste 30% van de populatie in de ggz heeft een ZB/LVB
- fors hogere percentages in specifieke subpopulaties zoals FACT-teams en de maatschappelijke opvang verwacht.
- Toenemende prevalentie verwacht; toenemende individualisering en de groeiende complexiteit van de samenleving (doc)

Hoe herken je een laag IQ?

Screenen: SCIL en SCAF als vast onderdeel van de intake (oa Nieuwenhuis et al, 2022)

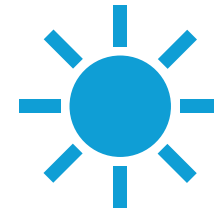
Kan ik schematherapie geven aan mensen met een LVB?

Wetenschappelijke evidentie

Practise based; interviews

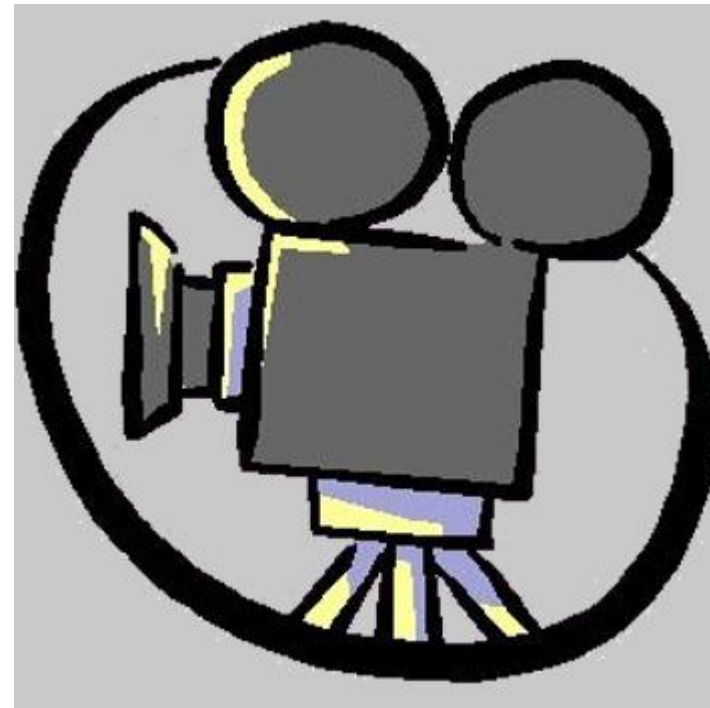

Special interest groep binnen de
VST

Vaak onterechte verwijzing naar
VG zorg, vaak gezien als contra-
indicatie maar.. ST bij LVB kan!

Wat zeggen onze
patiënten zelf?/
ervaringsdeskundigheid
(filmpje)

Wat is belangrijk in de therapeutische relatie?

handelingsverlegenheid therapeut, welke schema's en modi in de kamer?

Extra tijd en aandacht;

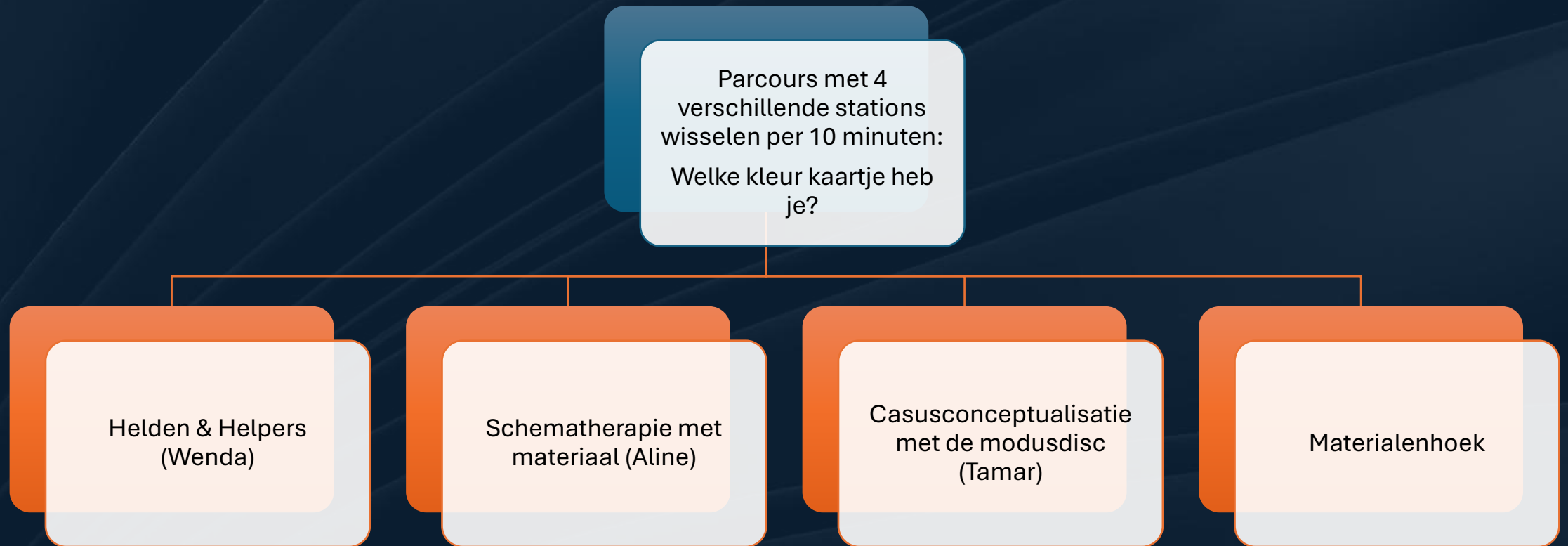
“gewoon normaal zijn” (authenticiteit, principiële gelijkwaardigheid en volwaardigheid, geen “Jip & Janneke”);

Alertheid op alliantiebarsten of breuken (en hoe die te herstellen).

Samen afstemmen..

- Samenwerken met het netwerk en/ of multidisciplinair team;
- Aanpassen casusconceptualisatie en schematherapeutische technieken met de patiënt “in mind” oa gezamenlijke, vereenvoudigde taal, communicatie en visualiseren (tekenen);
- Voortdurende afstemming;
- Aanpassen in taal A2, B1 niveau, kort;
- Gebruik van materialen en creativiteit;
-

Veel doen, oefenen en experimenteren..

Meer weten?

Op 20 november houden Peter van der Sanden en Wendy Smulders een workshop over LVB en schematherapie bij de algemene ledenvergadering van de VST

Meld je aan voor de special interest group (SIG) LVB van de VST of stel gerust vragen aan de SIG! (siglvb@schematherapie.nl)

Wterveen@trajectum.info

danielsvankampen@gmail.com

Tamar.schukkink@sheerenloo.nl

Literatuur

- Van Duijvenbode, N., Nieuwland, M., & Hafkenscheid, A. (2025). Gewoon normaal zijn, maar anders doen dan normaal. Het opbouwen van een therapeutische relatie bij mensen met zwakbegaafdheid of een lichte verstandelijke beperking. *De Psycholoog*, 77(3).
- Van den Hazel, T., & Didden, R. (2016). Persoonlijkheidsstoornissen. In H. C. M. Didden (Red.), *Handboek psychiatrie en lichte verstandelijke beperking* (pp. 200–213). Boom.
- Konings, S., & Van der Sanden, P. (2018). *De kanten bij elkaar. Streng, afwerend of toch gezond? De Beeldend Therapeut*. Tijdschrift voor vaktherapie 2018/2, jaargang 14.
- Martius, D. (2021). Schematherapie bij een lichte verstandelijke beperking, PTSS en borderlinepersoonlijkheidstrekken. Ik verdien (g)een kans! In H. Hornsveld, H. Bögels, & H. Grania (Eds.), *Casusboek schematherapie*. Bohn Stafleu van Loghum.
- Strijbos, N., & Frijters, K. (2020). *Helpers en Helden: Schematherapie voor LVB* [Behandelprotocol]. De Rooyse Wissel & Trajectum. Beschikbaar via Kwaliteit Forensische Zorg (KFZ).
- De, Wit, M., Moonen, X., & Douma, J. (2023). *Richtlijn effectieve interventies LVB: Aanbevelingen voor het aanpassen, uitvoeren en ontwikkelen van gedragsveranderende interventies voor personen met een licht verstandelijke beperking* (herziene versie). Landelijk Kenniscentrum LVB.
- Interessant: De Zembla-aflevering “Liesbeth kan het niet meer volgen” uit 2015